

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie sprawozdania sejmowej komisji przemysłowej z r. 1889 o wniosku posła Rutowskiego i towarzyszy co do ulg w dodatkach do podatków dla krajowych przedsiębiorstw przemysłowych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 21. października 1889 wniósł poseł Dr. Rutowski projekt ustawy, zmieniającej ustawę z dnia 20. stycznia 1886 (Nr. 17. Dz. ust. i rozp. kraj.) o uwolnieniu nowo powstających zakładów przemysłowych od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych. Wniosek ten przekazał Wysoki Sejm swojej komisji przemysłowej do sprawozdania. Komisya opracowała sprawozdanie z wnioskami, wszakże z powodu zamknięcia sesji sejmowej sprawa ta nie przysłała już pod obrady. Że zaś Wysoki Sejm uchwałą z dnia 26. listopada 1889 wszystkie niezadowolone wnioski przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia, przeto Wydział krajowy zajął się zbadaniem wniosku posła Rutowskiego i odnoszącego się doń sprawozdania sejmowej komisji przemysłowej — a wysłuchawszy opinii krajowej komisji dla spraw przemysłowych, z wniosków tych niniejszem zdaje sprawę.

Kiedy w r. 1884 Wydział krajowy wniósł do Wysokiego Sejmu projekt, odnoszący się do uwolnienia od dodatków do podatków nowych zakładów przemysłowych, objął swym wnioskiem nie tylko zakłady nowo założone, ale i takie, które już istnieją, lecz zostaną odpowiednio do wymagań obecnego stanu techniki przeistoczone a zarazem tak rozszerzone, żeby mogły przerabiać większą ilość materiałów i większą liczbę robotników zatrudnić.

Komisya budżetowa, której Wysoki Sejm wniosek ten do sprawozdania przekazał, przychyliła się do pierwszej części, odnoszącej się do nowych zakładów przemysłowych, co do drugiej zaś, obejmującej zakłady rozszerzone i udoskonalone, uznała, iż „sprawa ta wymaga jeszcze dokładniejszego zbadania“ i dla tego „nie mogła komisya *już teraz* oświadczyć się za uwolnieniem tych zakładów.“ Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 23. października 1884 uchwalił w myśl wniosku komisji ustawę, mocą której *nowe* zakłady przemysłowe, jeżeli albo zaprowadzają zupełnie w kraju nieistniejące rodzaje przemysłu, albo też doskonałą przemysł już istniejący, zostają uwolnione od dodatków do podatków. O zakładach, które się rozszerzą, nie ma w tej ustawie mowy.

Uchwalona przez Wysoki Sejm ustawa otrzymała Najwyższą sankcyę w dniu 20. stycznia 1886 i obowiązuje od dnia ogłoszenia w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych t. j. od 17. lutego 1886. Gdy jednak bardzo mało przedsiębiorstw przemysłowych z ustawy tej korzystało, przeto poseł Dr. Rutowski w zeszłorocznym swoim wniosku oprócz projektu zmiany tej ustawy wnosił, ażeby Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, by ustawę tę podał do publicznej wiadomości w pismach krajowych i zagranicznych, nie poprzestając na ogłoszeniu jej w dzienniku ustaw krajowych. Wychodził on z tego założenia, że powodem, dlaczego tak mało przedsiębiorstw z ustawy tej korzysta, a zamiar Wysokiego Sejmu zachęcenia kapitałów do zwrócenia się ku przedsiębiorstwom przemysłowym w naszym kraju, w tak niedostatecznym stopniu został urzeczywistniony, była okoliczność, iż w świecie przemysłowym ustawa ta zbyt mało jest znana. Sejmowa komisya przemysłowa podzielała to zapatrywanie wnioskodawcy i przychyliła się do jego wniosku — Wydział krajowy zaś, nie czekając polecenia Wysokiego Sejmu, postarał się o rozszerzenie wiadomości o tej ustawie nie tylko w kraju, ale i po zagranicami jego. — O czynności tej i o osiągniętych przez nią skutkach, które się uwidoczniły w znacznie większej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych, zgłaszających się w tym roku z prośbą o zastosowanie do nich tej ustawy, zdaje Wydział krajowy sprawę w swoim sprawozdaniu z całorocznych czynności. (Departament II.).

Załatwiwszy w ten sposób jedną część wniosków posła Rutowskiego i sejmowej komisji przemysłowej, Wydział krajowy odniósł się do krajowej komisji dla spraw przemysłowych z wezwaniem, aby co do reszty wniosków opinii swej Wydziałowi krajowemu udzieliła. Komisya wzięła ten przedmiot pod obrady na plenarnem swem posiedzeniu z d. 21. września b. r. a niniejsze wnioski Wydziału krajowego są przeważnie zgodne z opinią komisji, gdzie zaś od niej się różnią, jest to w tem sprawozdaniu zaznaczone.

Zeszłoroczne wnioski sejmowej komisji przemysłowej, o ile się odnoszą do zmiany i uzupełnienia ustawy z 20. stycznia 1886, obejmowały następujące postulaty:

1. Sejmowa komisya przemysłowa zgodziła się z zasadniczą myślą wniosku posła Rutowskiego, ażeby uwolnienia od dodatków do podatków rozciągnąć także i na takie zakłady przemysłowe, które już istnieją, ale w ciągu 5 lat od wejścia w życie nowej ustawy udoskonalą się i rozszerzą. Jeżeli przeto jakiś już istniejący zakład przemysłowy zaprowadzi u siebie wydoskonalone urządzenia techniczne według wymagań najnowszego stanu techniki, jeżeli rozszerzy swoje przedsiębiorstwo tak, że będzie zdolny przerabiać większą ilość surowego materiału i zatrudniać większą liczbę robotników, dozna ulgi podatkowej, wszakże nie całkowitej, lecz uwolniony będzie tylko od całej *nadwyżki* dodatków do podatków, jakaby wskutek powiększenia produkcji zakładu do zapłaty przypadła.

2. Sejmowa komisya przemysłowa wносиła rezolucyę, polecającą Wydziałowi krajowemu, aby zbadał i na najbliższą sesyę sejmową przedłożył wniosek co do uwolnień od dodatków do podatków dla nowo powstających spółek surowcowych, magazynowych i produkcyjnych, mających na celu rozwój przemysłu krajowego i zbyt krajowych wyrobów, a to spółek na zasadzie ustawy o stowarzyszeniach opartych.

3. Podobną rezolucyę miało być danem Wydziałowi krajowemu polecenie zbadania sprawy uwolnień od dodatków do podatków dla towarzystw akcyjnych, któreby powstały w kraju na polu przemysłu krajowego i handlu wyrobami przemysłu krajowego.

Wydział krajowy z wszystkimi tymi trzema wnioskami zasadniczo się *zgadza*. Wobec faktu, iż Wysoki Sejm całym szeregiem uchwał od lat przeszło dziesięciu dowodzi, jak wielkie nadzieje co do ekonomicznego rozwoju kraju przywiązuje do wszelkich środków, mających przemysł krajowy rozwinąć, Wydział krajowy czuje się uwolnionym od obowiązku wykazywania, jak koniecznym, jak dla kraju prawdziwie dobroczynnym będzie dalsze postępowanie na tej drodze. Uważa też jako już uchwałami Wysokiego Sejmu rozstrzygniętą kwestyę, iż tej sprawy podźwignięcia krajowego przemysłu nie można zostawić wyłącznie prywatnym usiłowaniom przemy-

słowców i kapitalistów, ale że *pomoc kraju* jest tu konieczną. Utworzeniem stałego funduszu przemysłowego, zorganizowaniem krajowej komisji dla spraw przemysłowych, wstawianiem do rubryki XVI. budżetu krajowego „na cele przemysłowe“ kwot już przeszło 100-tysięcznych, — Wysoki Sejm kwestyę pomocy kraju nieodwołalnie rozstrzygnął na stronę tych, którzy uznawali, iż prywatna inicjatywa w tej dla kraju tak żywotnej sprawie nie wystarczy. Uchwalając zaś ustawę z d. 20. stycznia 1886 uznał Wysoki Sejm, że jednym ze skutecznych środków tej pomocy krajowej są ulgi podatkowe w tych granicach, w jakich one autonomicznie mogą być dane, a więc uwolnienie do wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych.

Jeżeli Wydział krajowy doradza dziś Wysokiemu Sejmowi, ażeby przez przyjęcie powyższych wniosków komisji przemysłowej na drodze, na którą wstąpił uchwaleniem ustawy z 20. stycznia 1886, uczynił znaczny krok naprzód, to powodował nas do tego wzgląd na obecny stan ekonomiczny kraju naszego, a zarazem i na to, co gdzieindziej rządy w tym kierunku czynią. Chwila obecna zdaje się bardziej sprzyjać wszystkiemu, co w kierunku zachęty dla krajowego przemysłu można uczynić, aniżeli lata ubiegłe. Jest w kraju nagromadzona znaczna ilość kapitałów, które leżą w kasach bankowych, czekając możności produkcyjnego użycia. Zaczyna przyskać dawne uprzedzenie, jakoby w kraju naszym żadne przedsiębiorstwo przemysłowe nie mogło znaleźć powodzenia. Powstały ostatnimi czasy dwie większe fabryki kwasu siarkowego, dwie fabryki dachówek felcowanych na większą skalę założonych, większa kaflarnia, fabryka naczyń kamionkowych, większa fabryka cementu, nie licząc wiele innych przedsiębiorstw.

Powstaje zakład blichu i apretury dla przemysłu tkackiego bardzo pożądanym. Rozwijający się — głównie dzięki ofiarnej pomocy Wysokiego Sejmu — przemysł tkacki wywoła z konieczności założenie w kraju przędzalni. Co raz więcej młodzieży garnie się do zawodów przemysłowych i przy pomocy Wysokiego Sejmu kształci się w fachowych szkołach w kraju i zagranicą. Słowem — rozpoczyna się na tem polu ruch nowy a wiele obiecujący. W takiej chwili, kiedy *społeczeństwo samo* czynami stwierdza uznanie tej wielkiej w naszym kraju ekonomicznej potrzeby zwrócenia się ku przemysłowi, kiedy dawne w tym względzie przesady i uprzedzenia widocznie znikają, pomoc ze strony kraju będzie stokroć użyteczniejszą, ale też jest i znacznie więcej potrzebną aniżeli wtedy, gdy się ta pomoc spotyka z ogólnym uspienieniem i martwotą. Ruch ten należy podtrzymywać i ożywiać, dając mu skuteczną zachętę. Jeżeli zaś zważymy, że krajowe dodatki do podatków o tyle wyższe u nas niż w innych prowincjach państwa, w wysokim stopniu osłabiają siłę konkurencyjną naszego przemysłu, to właśnie ulgi podatkowe na czas jakiś przyznane, wydadzą się najskuteczniejszym środkiem zachęty do zakładania i rozszerzania przemysłowych przedsiębiorstw.

Nasi zakarpaccy sąsiedzi czynią w tym kierunku co raz większe a bardzo skuteczne wysiłki. Nie poprzestając na ustawie z roku 1881 wydały Węgry w roku bieżącym dwie nowe ustawy. Jedna z nich (art. XIII. z r. 1890) o „pomocy państwa dla ojczystego przemysłu“, nie tylko rozszerza znacznie zakres przedsiębiorstw uwolnionych od wszelkich podatków, ale zarazem zapewnia im uwolnienie od wszelkich stempli i opłat przy przenoszeniu własności gruntów i budynków na cele fabryczne, upoważnia ministra skarbu do sprzedawania po niższej cenie soli dla fabryk potrzebnej, zapewnia tani przewóz materiałów budowlanych, maszyn i części składowych do maszyn na kolejach skarbowych i ze skarbu państwa subwencyonowanych, uwalnia od municypalnych opłat na cele drogowe, nadaje wreszcie prawo wywłaszczania gruntów na rozszerzenie zakładów przemysłowych. Druga ustawa (art. XIV. z r. 1890) przyznaje bardzo daleko sięgające uwolnienia i ulgi podatkowe instytucjom pieniężnym (bankom) nie tylko takim, które same prowadzą przemysł, ale i tym, które udzielaniem kredytu przemysłowi w pomoc przychodzą. Jeżeli do tego dodamy węgierską politykę taryfową, która obliczoną jest na silną protekcję krajowego przemysłu i handlu, to jeszcze nie wyczerpaliśmy wszystkich środków, jakich Węgry ku podniesieniu krajowego przemysłu używają, bo są jeszcze inne, ustawą nie oznaczone środki, jak odstępowanie za bardzo niską cenę, albo też na długi szereg lat bez-

płatnie gruntów będących własnością państwa pod budowę fabryk, odstępowanie za możliwie najniższe ceny budulca, subwencyonowanie albo i budowanie na koszt państwa dojazdów fabrycznych do kolei żelaznych i bitych gościńców i t. p.

Przytaczając ten przykład naszych najbliższych sąsiadów, świadomi jesteśmy tego, że my tych *wszystkich* środków użyć nie możemy, większa ich część bowiem jest w ręku centralnych władz ustawodawczych i administracyjnych, a nie w ręku reprezentacyi kraju. Ale przykład ten może i powinien być dla nas zachętą, abyśmy robili przynajmniej to, co leży w mocy autonomii. Rozszerzenie zaś ulg podatkowych nie przyniesie bezpośredniego uszczerbku skarbowi krajowemu, ponieważ będzie to tylko zrzczeniem się na czas jakiś dochodu z dodatków, które *mogłyby* wpływać, nie zaś takich, które już były płacone. A po upływie lat, na które uwolnienie ma być udzielonem, skarb krajowy będzie miał coraz zwiększające się dochody podatkowe, nie licząc tego, że zwiększona produkcya przemysłowa wpłynie ożywczo na wszelkie inne gałęzie produkcyi krajowej, zwiększy zbyt surowych produktów w samym kraju, bo zarówno fabryka, jako taka, jak i ludność robotnicza będzie poważnym dla tych produktów konsumentem.

Oto powody, dla których Wydział krajowy zasadniczo zgodził się na wnioski sejmowej komisji przemysłowej, a zarazem i krajowej komisji dla spraw przemysłowych, zmierzające do znacznego rozszerzenia uwolnień od dodatków, ustawą z 20. stycznia 1886 przyznanych. W tym celu przedkładamy też projekt ustawy, który w niektórych szczegółach musimy jeszcze wyjaśnić i uzasadnić, wykazując w czem i z jakich powodów zmieniamy brzmienie ustawy z r. 1886.

W pierwszym ustępie §. 1go, w którym jest mowa o *nowo założonych* przedsiębiorstwach przemysłowych, zamiast dotychczasowego terminu, iż uwolnione zostaną zakłady, które powstaną „do końca roku 1894“, proponujemy: „w przeciągu 10 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy“. Wysoki Sejm, uchwalając ustawę w r. 1884, przyjął powyższy termin jako dziesięcioletni. Gdy jednak sankcyonowanie i ogłoszenie ustawy odwlekło się blisko o półtora roku, przeto zamierzony przez ustawodawcę okres 10cioletni został znacznie skrócony. Ażeby tego z obecną ustawą uniknąć, proponuje Wydział krajowy oznaczenie okresu 10 lat od dnia ogłoszenia ustawy.

W ustępie drugim §. 1go zaprowadzamy tę zmianę, iż zamiast wyszczególniania niezaprowadzonych dotąd w kraju gałęzi przemysłu, proponujemy stylizacyę ogólną, zasadniczą, że uwolnione będą od dodatków zakłady przemysłowe, mające na celu wyrób takich przedmiotów, które do dnia wejścia w życie ustawy jeszcze nie były w kraju wyrabiane.

Po pierwsze bowiem byłoby już dzisiaj anachronizmem zamieszczać w nowej ustawie wyszczególnienie takie, jakie jest w ustawie z 20. stycznia 1886, skoro niektóre z wymienionych tam gałęzi przemysłu (n. p. wyrób kwasu siarkowego, celulozy, przerób mazi pogazowej na asfalt sztuczny) już przestały być nowymi i już w kraju istnieją. Powtórę zaś, przy największej nawet staranności w ułożeniu takiego wykazu różnych gałęzi przemysłu w kraju dotąd nieistniejących, a które mogłyby powstać, niepodobna uniknąć niedokładności i opuszczenia jeszcze pewnych gałęzi, a niepodobna też przewidzieć, jakie nowe gałęzie przemysłu postęp wiedzy technicznej może wytworzyć. Dlatego stylizacya ogólna wydała się Wydziałowi krajowemu lepszą. Dla Wydziału krajowego zaś, który będzie ustawę stosował w każdym poszczególnym wypadku, nie powstanie ztąd żadna trudność, Wydział bowiem rozporządza biurem statystycznym, a może zarazem w sprawach tych odnosić się do Izb handlowo-przemysłowych i w ten sposób autentycznie w każdym wypadku sprawdzić, czy przemysł, domagający się uwolnienia od dodatków, jest w naszym kraju nowym, czyli też już poprzednio istniał.

Trzeci ustęp §. 1go, oprócz zmian stylistycznych, koniecznych dla uniknięcia nieporozumień, zawiera tę jeszcze zmianę, iż wylicza znacznie więcej gałęzi przemysłu, — nietylko bowiem trzeba było gałęzie przemysłu, w ostatnich czasach powstałe, przenieść z pierwszego ustępu do drugiego, ale zarazem cały niedostateczny wykaz uzupełnić.

§. 2gi projektu jest prawie dosłownie zgodny z zeszłorocznym projektem sejmowej komisji przemysłowej i bliższego wyjaśnienia nie potrzebuje.

§. 3ci, odnoszący się do spółek surowcowych, magazynowych i produkcyjnych, odpowiada rezolucyom w roku zeszłym przez sejmową komisję przemysłową proponowanym. Odstąpiliśmy jednak od wniosku tej komisji w tym kierunku, iż gdy tam była mowa także o spółkach mających na celu „zbyt krajowych wyrobów“, Wydział krajowy w swym wniosku to opuszcza. Jest bowiem rzeczą prawie niemożliwą nad spółkami handlowymi taką rozciągnąć kontrolę, aby mieć zawsze pewność, czy one wyłącznie zbytowi *krajowych* wyrobów służą, czy też i produktami obcego przemysłu handlują. Łatwo więc możnaby się narazić na to, że z ulg podatkowych przez Wysoki Sejm dla podźwignięcia krajowego przemysłu przyznanych, korzystałyby przedsiębiorstwa, które z przemysłem krajowym nie mają nic wspólnego. Stylizację §. 3go przyjęliśmy taką, ażeby wykluczyć wszelką możliwość podszycia się zwykłej spekulacji pod firmę spółek i korzystania z uolnień podatkowych. W tym celu określiliśmy naturę tych spółek w sposób, który na pozór może się wydawać zbyt szczegółowym, który jednak był koniecznym dla zabezpieczenia się, iż z ulg podatkowych rzeczywiście tylko takie spółki korzystać będą, które mogą przyczynić się do rozwoju naszego przemysłu i rękodzieł.

W §. 4tym podjęliśmy myśl zawartą w drugiej rezolucji sejmowej komisji przemysłowej, ażeby ulgi podatkowe przyznać towarzystwom akcyjnym, mającym na celu prowadzenie przedsiębiorstw przemysłowych. Z powodów powyżej przy uwagach do §. 3go przytoczonych opuściliśmy tutaj także „handel wyrobami krajowymi“, przyznając ulgi tylko czysto przemysłowym przedsiębiorstwom. Sądził też Wydział krajowy, iż co do spółek akcyjnych trzeba poczynić pewne zastrzeżenia. Zastrzeżyliśmy więc, że mogą to być tylko spółki, mające swą urzędową siedzibę w kraju, zastrzeżyliśmy także, iż mają to być przedsiębiorstwa większych rozmiarów (najmniej 250.000 zł. wpłaconego kapitału i najmniej 60 zatrudnionych robotników) i żeby były urządzone według najnowszego stanu techniki. Przedsiębiorstwa akcyjne mniejszych rozmiarów nie miałyby znaczenia dla wielkiego przemysłu — tutaj zaś idzie o przemysł wielki, gdy w §. 3. zapewnioną jest protekcyja spółkom, reprezentującym przemysł drobny i rękodzielniczy.

W §. 5tym krajowa komisya dla spraw przemysłowych proponowała, by ulgi podatkowe przyznać nie na okres 10cioletni, jak w ustawie z 20. stycznia 1886, ale na 15 lat. Wydział krajowy jednak do tego wniosku się nie przychylił, uznając okres 10cioletni za dostateczny i wychodząc z tego założenia, że gdy inne obecne finansowe projekty rozciągają się także mniej więcej na 10 lat, przeto i tutaj okres analogiczny przyjąć należy.

Co do terminu, od którego ma się liczyć uwolnienie od dodatków, ustawa z 20. stycznia 1886 zawierała postanowienie, które w wykonaniu sprawiało niemałą trudność — orzekała bowiem, że uwolnienie liczy się od dnia otwarcia nowo powstającego zakładu. Gdy dotąd żadne podanie o uwolnienie od dodatków na podstawie tej ustawy nie wpłynęło w czasie otwarcia zakładu, a przeważnie wnoszone były znacznie później, w niektórych wypadkach nawet po dwóch latach — przeto według brzmienia ustawy musiano przyznawać uwolnienia *wstecz* od zapłaconych już dodatków, co bardzo wielką uciążliwość w manipulacji kasowej sprawia. Że zaś jest rzeczą przedsiębiorcy we własnym interesie wnieść podanie wcześniej, przeto przedsiębiorca powinien sam ponosić skutki opóźnienia. — Gdy zaś z drugiej strony postanowienie, iż uwolnienie ma się liczyć od dnia wydanego orzeczenia, naraziłoby przedsiębiorcę na to, że w razie opóźnionego orzeczenia ponosiłby niesłusznie szkodę, przeto wydawało się Wydziałowi krajowemu najsprawiedliwszem postanowienie, iż uwolnienie liczyć się będzie od początku tego kwartału, w którym zostało wniesione podanie.

Drugi ustęp §. 5go jest w ustawie nowym, a wydawał się Wydziałowi krajowemu koniecznym dla zapobieżenia możliwym nadużyciom. Łatwo bowiem staćby się mogło, że jakieś przedsiębiorstwo lub spółka założona w warunkach, odpowiadających wymaganiom niniejszej ustawy, uzyskałaby uwolnienie od dodatków, a potem zmieniłaby swą cechę i przeszła by na

spekulacją z popieraniem przemysłu krajowego nie mającą i mimo to do końca 10 letniego okresu korzystałaby z uwolnienia od dodatków. Ażeby temu zapobiec, postanawia drugi ustęp §. 5go, że Wydział krajowy może cofnąć uwolnienie, jeżeli zakład przemysłowy, spółka lub towarzystwo akcyjne utraci warunki, od których według tej ustawy zawisłem jest uwolnienie.

§. 6ty zgodny jest z dotychczasowym art. II. ustawy, z tą tylko odmianą, że dla usunięcia możliwego mylnego mniemania, jakoby w sprawie uwolnienia od dodatków możliwem jeszcze było jakieś odwołanie się od orzeczenia Wydziału krajowego, dodano, iż Wydział krajowy postanawia „ostatecznie“.

Gdy projekt niniejszy zmienia całkowicie ustawę z 20. stycznia 1886 i nie mógł być jako nowela zredagowany, przeto koniecznem było dodanie §. 7go, iż ustawa powyższa traci moc obowiązującą z wejściem w życie nowej ustawy, że jednak orzeczone już na podstawie dawnej ustawy uwolnienia od dodatków zachowują w całości moc obowiązującą.

Sejmowa komisya przemysłowa w zeszłorocznem swoim sprawozdaniu zalecała także Wysokiemu Sejmowi uchwalenie rezolucyi, polecającej Wydziałowi krajowemu, aby zbadał, czy i pod jakimi warunkami mógłby kraj zachęcić do zakładania fabryk, gdyby zapewnił większym przedsiębiorstwom, zdolnym ożywić produkcję krajową, pomoc kraju lub inne ułatwienia w zakładaniu i utrzymaniu *dojazdów fabrycznych od dróg bitych i kolei żelaznych*.

Krajowa komisya przemysłowa w opinii swej, złożonej Wydziałowi krajowemu, uznała, iż ułatwienia takie mogą być wielką ulgą dla przedsiębiorstw przemysłowych. Gdy jednak ulgi w utrzymaniu takich dojazdów byłyby niezgodne z ustawą drogową, proponowała tylko rezolucyę upoważniającą Wydział krajowy do udzielania pomocy w zakładaniu takich dojazdów, a to z funduszu na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych. Wydział krajowy wszakże ze względu, że te dojazdy nie dałyby się podciągnąć pod pojęcie dróg powiatowych albo gminnych, że przeto cel, jaki przyświecał krajowej komisji dla spraw przemysłowych, na tej drodze nie dałby się osiągnąć, że względu dalej, że musiano by na ten cel wstawić do budżetu krajowego osobną kwotę, której wysokość bez szczegółowych dochodzeń oznaczyć się nie da, postanowił na razie żadnych w tym kierunku wniosków Wysokiemu Sejmowi nie przedkładać.

Na podstawie powyższego wywodu wnosi Wydział krajowy: Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

We Lwowie dnia 3. października 1890.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Zastępca Marszałka krajowego:
Oktaw Pietruski w. r.

Sprawozdawca:
Tadeusz Romanowicz w. r.
członek Wydziału kr.

U S T A W A

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o uwolnieniu zakładów i spółek przemysłowych, tudzież przemysłowych towarzystw akcyjnych od dodatków do podatków.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

§. 1.

Od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych uwolnione będą następujące zakłady przemysłowe, które w przeciągu 10 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem założone zostaną;

1. wszelkie zakłady przemysłowe, mające na celu wyrób takich przedmiotów, które do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy jeszcze w obrębie Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyrabiane nie były.

2. Zakłady przemysłowe z gałęzi przemysłu w kraju istniejących, jeżeli będą założone według wymagań najnowszego stanu techniki, obliczone na większy przerób surowego materiału lub półfabrykatu i zatrudniać będą większą liczbę robotników, a mianowicie: zakłady przemysłowe dla wyrobu cementu, wapna hydraulicznego, fajansu, majolik, wyrobów kamionkowych, felcowanych dachówek z gliny, rur drenowych; zakłady dla wyrobu ciekłych i stałych smar z olejów mineralnych, przerobu mazi pogazowych na asfalt sztuczny albo na środki desinfekcyjne, wyrobu farb anilinowych, zakłady dla wyrobu urządzeń i aparatów gorzelnianych, maszyn parowych, maszyn i narzędzi rolniczych, narzędzi wiertniczych; fabryki powozów, lin drucianych, lamp naftowych; fabryki narzędzi i przyrządów pożarnych, sikawek, wozów ratunkowych; zakłady dla wyrobu kalafonii i przerobu odpadków drzew szpilkowych, olejków eterycznych; fabryki fortepianów i innych instrumentów muzycznych; zakłady dla wyrobu celulozy, zakłady przemysłowe tkackie z lnu, konopi, bawełny, juty, zatrudniające w obrębie zakładów najmniej 10 ręcznych krosien tkackich, zakłady przemysłowe tkackie z wełny lub jedwabiu zatrudniające w obrębie zakładu najmniej 6 krosien tkackich; zakłady blichu i apretury zdolne przerobić najmniej 20.000 sztuk płótna rocznie; zakłady apretury sukna

zdolne przerobić rocznie naj... 1.000 sztuk sukna lub innych wyrobów wełnianych; farbiarnie wyrob... tkackich, drukarnie wyrobów tkackich; zakłady dla wyrobów pończoszkowych, zatrudniające najmniej 15 warsztatów; zakłady garbarskie dla wyrobu skór podeszwianych, saków, skór cielecych matowych, czarnych, szarych, zamszów, kidów, skór lakierowanych; zakłady białoskórnicze, zakłady przemysłowe dla wyrobu świec stearynowych, parafinowych, cerezynowych, fabryki mydła, zdolne przerobić najmniej 1.000 cetnarów tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych; fabryki karuku i żelatyny; fabryki krochmalu, dekstryny, przerobów mącznych; fabryki szkła, szlifiernie szkła, fabryki kwasu siarkowego; zakłady dla wyrobu surogatów kawy obliczone na przerób produktu najmniej z 50 morgów roślin okopowych; fabryki cukru buraczanego.

§. 2.

Zakłady przemysłowe już istniejące, a należące do gałęzi przemysłu powyżej w §. 1 ustępie 2 wymienionych — jeżeli w ciągu 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy zaprowadzą wydoskonalone urządzenia techniczne według wymagań najnowszego stanu techniki i rozszerzą przedsiębiorstwo tak, że będą zdolne przerabiać większą ilość surowego materiału lub półfabrykatu i zatrudniać większą ilość robotników — zostaną uwolnione od całej nadwyżki wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych, jakaby przypadła do zapłaty wskutek powiększenia przedsiębiorstwa.

§. 3.

Uwolnione będą od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych następujące spółki na podstawie ustawy z d. 9 kwietnia 1873. (L. 70 Dz. u. p.) zawiązane:

a) spółki surowcowe, mające na celu nabywanie surowych materiałów lub półfabrykatów wyłącznie na użytek należących do spółki rzemieślników i przemysłowców, którzy tych materiałów do swoich wyrobów potrzebują;

b) spółki magazynowe, założone celem sprzedaży we wspólnym lokalu wyrobów przemysłowych, wyłącznie tylko przez członków spółki wyrabianych;

c) spółki produkcyjne, których członkowie pracują we wspólnym, z kapitału spółki założonym warsztacie, tudzież takie, które członkom spółki rozdają roboty do domów.

§. 4.

Uwolnione będą od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych towarzystwa akcyjne, mające na celu prowadzenie przedsiębiorstw przemysłowych w obrębie Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, które zostaną założone w przeciągu 10 lat od

dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli będą miały urzędową swą siedzibę w kraju, jeżeli ich wpłacony kapitał akcyjny wynosić będzie najmniej 250.000 zł. w. a. i jeżeli zatrudniać będą najmniej 60 robotników a zakład swój przemysłowy urządzą odpowiednio do wymagań najnowszego stanu techniki.

§. 5.

Wszelkie powyżej w §§. 1—4 przyznane uwolnienia od dodatków będą obowiązywać na przeciąg 10 lat, licząc od początku tego kwartału, w którym podanie o uwolnienie wniesionem zostało.

Gdyby jednak w ciągu tego 10-letniego okresu zakład przemysłowy, spółka lub towarzystwo akcyjne utraciło warunki w §. 1 ustęp 2 — i w §§. 2, 3 i 4 niniejszej ustawy określone, od których zawisłem jest uwolnienie od dodatków, natenczas Wydział krajowy może cofnąć udzielone uwolnienie na resztę 10-letniego okresu.

§. 6.

O zastosowaniu niniejszej ustawy do zakładów przemysłowych, spółek i towarzystw akcyjnych, rozstrzyga w każdym poszczególnym wypadku Wydział krajowy ostatecznie i ogłasza swoją uchwałę w gazecie urzędowej.

§. 7.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, a równocześnie traci moc obowiązującą ustawa z d. 20. stycznia 1886 (Nr. 17 dz. ustaw i rozporządzeń krajowych).

Wszakże uwolnienia od dodatków, które na podstawie ustawy z dnia 20. stycznia 1886. (Nr. 17 dz. ust. i rozporządzeń krajowych) orzeczone zostały, zachowują w całości swoją moc obowiązującą.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

